

ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนของ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

Possibility of sustainable forest management standards implementation by rubber growers in Doi Luang District, Chiang Rai Province

นิติพล มากมool¹, ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล^{1*}, สุรพล เศรษฐบุตร¹ และ ธนะชัย พันธุ์เกษมสุข²

Nitipon Makmoon¹, Panuphan Prapatigul^{1*}, Suraphol Sreshtaputra¹
and Tanachai Pankasemsuk²

บทคัดย่อ: การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราจำนวน 101 ราย ที่ผ่านการอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกสร้างสวนยางอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน Forest Stewardship Council (FSC) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2562 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบวิธีคัดเลือกเข้าทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุเฉลี่ย 57.90 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประสบการณ์ปลูกยางพาราเฉลี่ย 12.20 ปี เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย 13.65 ไร่ ในปี พ.ศ.2561 พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการกรีดยางพาราเฉลี่ย 91,930.00 บาท และมีหนี้สินคงค้างเฉลี่ย 240,573.33 บาท เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนและมีการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฉลี่ย 1.82 ครั้ง ทั้งนี้เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนอยู่ในระดับสูง และมีระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนอยู่ในระดับสูง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับความรู้ในเรื่องการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนและประสบการณ์การปลูกยางพารามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

คำสำคัญ: การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ยางพารา เกษตรกร ดอยหลวง และเชียงราย

ABSTRACT: The main objective of this research was to study the factors related to possibility of sustainable forest management standard (FSC) implementation by rubber growers in Doi Luang District, Chiang Rai Province. The samples were 101 farmers who participated the sustainable rubber plantation training accordance to the FSC standard. The Research data was collected using semi structured interview between May to July 2019. Data were analyzed by using descriptive statistics including Frequency, Percentage, Mean, Maximum, and Minimum. Hypotheses were tested using

¹ สาขาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบท ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Division of Agricultural Extension and Rural Development, Department of Agricultural Economy and Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

² สาขาวิชาพืชสวน ภาควิชาพืชศาสตร์และปฐพีศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Division of Agricultural Horticulture, Department of Agricultural Plant and Soil Sciences, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

* Corresponding author: panuphan69@gmail.com

Enter multiple regression analysis. The study indicated that most farmers were female with an average age of 57.90 years and graduated the primary school. The average experience of rubber cultivation was 12.20 years. The average annual growing rubber area was 13.65 Rai. In the year of cultivation 2561, the average income from rubber was 91,930.00 baht and the average debt was 240,573.33 baht. Most farmers received information of sustainable forest management standards by contacting with officers or related departments on average 1.82 times. Farmers had knowledge of sustainable forest management standards and able to follow the practice of sustainable forest management standards implementation at high levels. From hypothesis testing, it found that the knowledge level of sustainable forest management standards and level of experience in rubber cultivation has a positive relationship with compliance to the standard significantly ($P < 0.05$)

Keywords: Forest Management Standards, Rubber, Farmer, Doi Luang, Chiang Rai

บทนำ

ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้กำลังให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการส่งเสริมให้ปลูกไม้อย่างถูกต้องตามหลักการ ถูกกฎหมาย ไม่กระทบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปฏิเสธผลิตภัณฑ์จากไม้ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาหรือไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ดังนั้นไม้หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากไม้จะต้องได้รับการรับรองโดยมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ การยางแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรกลางที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการบริหารจัดการยางพาราของประเทศไทยจึงได้มีการจัดทำโครงการอบรมการจัดการสวนยางอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน The Forest Stewardship Council (FSC) ภายใต้กลยุทธ์การสร้างรายได้จากโอกาสในธุรกิจใหม่ เร่งพัฒนาและสร้างความน่าเชื่อถือในระดับสากล โดยใช้วิธีการจัดการตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนขององค์กรรับรองการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนระดับโลก โดยจัดทำระบบการขอรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC ในไม้ยางพาราผ่านการยางแห่งประเทศไทย (การยางแห่งประเทศไทย, 2559) จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ปลูกยางพาราที่ขึ้นทะเบียนไว้กับการยางแห่งประเทศไทย ประมาณ 92,416 ไร่ โดยเป็นพื้นที่นำร่องในการขอรับรอง

มาตรฐาน FSC จำนวน 14,000 ไร่ ประกอบด้วยอำเภอเทิง อำเภอเชียงของ และอำเภอดอยหลวง ซึ่งมีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุด ทั้งนี้การยางแห่งประเทศไทยได้นำร่องการขอรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนที่อำเภอดอยหลวงเป็นพื้นที่แรก เนื่องจากเกษตรกรในอำเภอดอยหลวงเริ่มปลูกยางพาราตั้งแต่ ปีพ.ศ.2548 ตามโครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรในแหล่งปลูกยางพาราใหม่ ระยะที่ 1 (สิริลักษณ์, 2549) ปัจจุบันยางพาราในอำเภอดอยหลวงมีอายุประมาณ 14 ปี ซึ่งถือว่าเป็นยางพารารุ่นแรกในการโค่นไม้ยางพารา เมื่ออายุครบ 25-30 ปี หรือเมื่อผลผลิตน้ำยางมีปริมาณน้อย สอดคล้องกับในปี พ.ศ. 2559 อำเภอดอยหลวงมีผลผลิตต่อไร่ 168 กิโลกรัม ปริมาณผลผลิตน้อยที่สุดใน 3 อำเภอที่กล่าวมาข้างต้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561) ทั้งนี้เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา อำเภอดอยหลวง จำนวน 132 ราย ได้ผ่านการอบรมเกษตรกรหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกสร้างสวนยางอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC กับการยางแห่งประเทศไทย และได้ทำการตรวจแปลงแล้วทั้งหมดจำนวน 132 แปลง แต่กลับพบว่า ไม่มีแปลงใดที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (พนัสพล, 2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงระดับในการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา อำเภอคลองหลวง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา อำเภอคลองหลวง จังหวัดเชียงใหม่ หลังผ่านการตรวจประเมินการขอรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืน (FSC) กับการยางแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมาปรับใช้ในการวางแผนขอรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อไป

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่เข้าอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกสร้างสวนยางอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC อำเภอคลองหลวง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 134 ราย ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยปรับใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อนที่สามารถยอมรับได้ที่ร้อยละ 95 (1979 อ้างถึงในสิน, 2554) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 101 ราย และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการจับสลากรายชื่อ เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่ประกอบด้วยลักษณะคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด โดยแบ่งเนื้อหาของการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอคลองหลวง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนตามข้อกำหนดมาตรฐาน FSC เป็นคำถามปลายปิด (Close – ended question)

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ระดับความเป็นไปได้ในการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนตามข้อกำหนดมาตรฐาน FSC แบ่งคำถามออกเป็น 10 ประเด็น

ดังนี้ 1) ด้านการจัดการป่าไม้ 2) ด้านสิทธิการถือครองที่ดิน 3) ด้านการเคารพสิทธิชนพื้นเมือง 4) ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน 5) ด้านประสิทธิภาพใช้สินค้าจากไม้ 6) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 7) ด้านแผนการจัดการป่าไม้ 8) ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล 9) ด้านการป้องกัน และรักษาป่า คุณค่าสูง และ 10) ด้านการปลูกสร้างสวนป่า ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด (Close – ended question)

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ปัญหา และข้อเสนอแนะการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนมาตรฐาน FSC ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา อำเภอคลองหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open – ended question) ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.72 ตามวิธี Cronbach ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2562 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืน (ตอบผิด = 0 คะแนน / ตอบถูก = 1 คะแนน) ดังนี้ 0.00 – 6.67 คะแนน หมายถึง มีความรู้น้อย 0.68 – 73.35 คะแนน หมายถึง มีความรู้ปานกลาง 13.36 – 20.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้สูง และแบ่งความเป็นไปได้ในปฏิบัติตามการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนของเกษตรกร (ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ = 0 คะแนน / ไม่แน่ใจ = 1 คะแนน / สามารถปฏิบัติตามได้ = 2 คะแนน) ดังนี้ 1.34 – 2.00 คะแนน หมายถึง ด้านความเป็นไปได้ในปฏิบัติตามการจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืนระดับสูง 0.68 – 1.33 คะแนน หมายถึง มีความเป็นไปได้ในปฏิบัติตามการจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืนระดับปานกลาง และ 0.00 – 0.67 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติตามการจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืนได้ ตามลำดับ และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Regression Analysis) แบบวิธีคัดเลือกเข้าทั้งหมด (Enter Selection) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตามหนึ่งตัว

Table 1 Rubber farmers characteristics in Doi Luang District, Chiang Rai Province

Variable	Mean	Std. Deviation
1. Age (year)	57.93	10.782
2. Education (year)	6.91	3.780
3. Area of Rubber (rai)	13.65	7.790
4. deed of land holding (key stages)	1.00	0.000
5. Labor (number)	0.91	0.280
6. Debt (bath)	178,643.56	240,573.330
7. Social status (key stages)	0.15	0.350
8. Received information in the last year (time)	1.00	0.000
9. Contact with the government officials in the last year (time)	1.82	1.250
10. Year of experience rubber cultivation (year)	12.20	4.230
11. Income from rubber (bath)	91930.69	69712.320
12. Knowledge points of Forest Management FSC Standards (point)	15.56	2.490

Table 2 Level knowledge of FSC Standards in Doi Luang District, Chiang Province

Level knowledge	Number of people	Percentage
High (13.36 – 20.00)	77	76.2
Medium (6.68 – 13.35)	24	23.8
Low (0.00 – 6.67)	-	-
Total	101	100.0
Minimum = 9.0	Mean = 15.56	
Maximum = 20	SD = 2.49	

ผลการศึกษาและวิจารณ์

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมบางประการของเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 50.50 เป็นเพศหญิง โดยมีอายุเฉลี่ย 57.90 ปี มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา และพื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย 13.65 ไร่ ในปี พ.ศ.2561 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงาน

ครัวเรือนเป็นหลัก และมีหนี้สินคงค้าง ณ วันที่สัมภาษณ์เฉลี่ย 240,573.33 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยได้รับข่าวสารดังกล่าวจากวิทยุกระจายเสียงชุมชน มากที่สุด เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกยางพาราเฉลี่ย 12.20 ปี นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการปลูกยางพาราเฉลี่ย 91,930.00 บาท (Table 1)

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (FSC) ของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (FSC) ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (13.36 – 20.00 คะแนน) โดยมีคะแนนเฉลี่ย 15.56 คะแนน (Table 1) โดยประเด็นที่เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบผิด ได้แก่ ประเด็น เกษตรกรไม่มีความจำเป็นต้องเปิดเผยแผนการดำเนินงานต่อชุมชน มากที่สุด ตอบผิด คิด

เป็นร้อยละ 64.40 อาจเนื่องมาจากเกษตรกรไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน และสวนยางพาราของเกษตรกรอยู่ห่างจากชุมชน รองลงมาคือ ประเด็นเกษตรกรที่มีพื้นที่ขนาดเล็กไม่จำเป็นต้องทำแผนการจัดการสวนยางพารา ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 51.50 อาจเนื่องมาจากการเข้าใจผิดของเกษตรกรที่เข้าใจว่าการขอรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนสามารถทำได้ในสวนยางพาราขนาดใหญ่เท่านั้น (Table 2)

Table 3 Level of possibility of Compliance of sustainable Forest Management Standards of rubber growers

Level possibility of sustainable Forest Management Standards Implementation of Rubber Growers	Mean	S.D.	Translate
1. Compliance with laws	1.78	0.34	Viable
2. Tenure and rights responsibilities	1.97	0.12	Viable
3. The legal and customary rights of indigenous peoples to own	1.78	0.31	Viable
4. Community relations and worker's rights	1.74	0.48	Viable
5. Benefits from the forest	1.79	0.35	Viable
6. Environmental impact	1.71	0.42	Viable
7. Management plan	1.64	0.53	Viable
8. Monitoring and assessment	1.43	0.49	Viable
9. Maintenance of high conservation forests	1.73	0.38	Viable
10. Plantations	1.43	0.66	Viable
Total	1.70	0.27	Viable

Note: 1.34 – 2.00 score means viable
0.00 – 0.67 score means Cannot viable

0.68 – 1.33 score means moderate viable

3. ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (FSC) ของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 1.70 คะแนน) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามการจัดการป่า

ไม้อย่างยั่งยืนอยู่ในระดับสูงทั้ง 10 ประเด็น ดังนี้ ด้านการใช้สิทธิประโยชน์จากที่ดิน (ค่าเฉลี่ย 1.97 คะแนน) ด้านการใช้ประโยชน์จากป่า (ค่าเฉลี่ย 1.79 คะแนน) ด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนด (ค่าเฉลี่ย 1.78 คะแนน) ด้านการเคารพสิทธิชนพื้นเมือง (ค่าเฉลี่ย 1.78 คะแนน) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และสิทธิของคนงาน (ค่าเฉลี่ย 1.74 คะแนน) ด้านการรักษาทรัพยากรป่าที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์ (ค่า

เฉลี่ย 1.73 คะแนน) ด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 1.71 คะแนน) ด้านแผนงานและการบริหารจัดการสวนยางพารา (ค่าเฉลี่ย 1.64 คะแนน) ด้านการเฝ้าระวัง การตรวจติดตามสภาพป่า ปริมาณผลผลิตและผลกระทบ (ค่าเฉลี่ย 1.43 คะแนน) และด้านการจัดการสวนป่า (ค่าเฉลี่ย 1.43 คะแนน) ตามลำดับ (Table 3)

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (FSC) ของเกษตรกร

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ของลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมบางประการของเกษตรกร โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ แบบคัดเลือกเข้าทั้งหมด (Enter) แสดงให้เห็น

Table 4 Regression coefficient of independent variable with FSC standards implementation of rubber growers.

Variable	Unstandardized Coefficients	t	Sig.
(Constant)	0.906	3.470	0.001
Level of experience rubber cultivation (X ₁₁)	0.015	2.294	0.024*
Knowledge on Sustainable Forest Practices on FSC Standards (X ₁₃)	0.046	4.211	0.000*
R = 0.560	R ² = 0.314	SEE = 0.23976	F = 3.704
			Sig. of F = 0.000

Remark: Significant at *0.05

ว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ประสิทธิภาพการปลูกยางพารา (X₁₁) ของเกษตรกรในอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย เกษตรกรที่มีประสิทธิภาพการปลูกยางพารามาก จะมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืนได้มากกว่าผู้ที่มีประสิทธิภาพน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพในการปลูกยางพารามากสามารถมองเห็นถึงความสำคัญของโครงการมากกว่าเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพน้อยที่ยังต้องการการฝึกฝน การเรียนรู้ และทำความเข้าใจ รายละเอียดข้อปฏิบัติของโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่

มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกยางพารามาก จะมีความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติด้วยตัวเองมาก่อนจนเกิดความเคยชิน และนำมาสู่การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยางพารา และระดับความรู้เรื่องการจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืน (FSC) (X₁₃) เกษตรกรที่มีระดับความรู้ การจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืนระดับสูง จะมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืนได้มากกว่าเกษตรกรที่มีระดับความรู้การจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืนระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากเกษตรกรที่ความรู้เรื่อง การจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืน สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับตามมาตรฐานการจัดการ

ป่าไม้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองโร (2557) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับภัยพิบัติทางการเกษตร พบว่า ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับภัยพิบัติทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับภัยพิบัติทางการเกษตร

โดยพบว่าค่า R^2 เท่ากับ 0.314 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับตัวแปรตามได้ร้อยละ 31.4 (Table 4)

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (FSC) ของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านเอกสารสิทธิการครอบครองที่ดิน โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีเอกสารสิทธิเป็น ส.ป.ก. รองลงมา คือ ปัญหาด้านความไม่ต่อเนื่องของโครงการ การติดตามความก้าวหน้าของโครงการ และปัญหาด้านการบันทึกข้อมูลที่ยุ้งยาก และไม่สามารถบันทึกข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะในด้านความชัดเจนของโครงการ การจัดอบรมความรู้เพิ่มเติมแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และควรมีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาตรวจคุณภาพดินให้แก่เกษตรกร

สรุปและข้อเสนอแนะ

เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC ในประเด็นด้านแผนงานและการบริหารจัดการสวนยางพาราอย่างชัดเจน โดยเกษตรกรขาดการวางแผนในการดำเนินงานภายในสวนยางพารา การเปิดเผยแผนการดำเนินงานต่อชุมชน และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนได้ในประเด็นการตรวจติดตามไม้ยางพาราและปริมาณผลผลิตในด้านการบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นยางพารา และการจดบันทึกปริมาณผลผลิตในแต่ละครั้งที่จำหน่ายผลผลิต และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย

ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการการขอรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนได้ดังนี้

1) ด้านเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์การปลูกยางพารามากมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่มีประสบการณ์มาก โดยพัฒนาให้เป็นเกษตรกรต้นแบบเพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และแนวทางปฏิบัติการขอรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนให้กับเกษตรกรในพื้นที่ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ควรมีความต่อเนื่องในการถ่ายทอดความรู้และการติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการเพิ่มช่องทางการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกรผู้ปลูก

2) ด้านเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรต้องมีการจดบันทึกข้อมูลการผลิตยางพารา เช่น ปริมาณผลผลิต การเจริญเติบโตของต้นยางพารา แผนการดำเนินงาน เป็นต้น ดังนั้นเกษตรกรควรหมั่นฝึกฝนหรือหาความรู้ทักษะเพิ่มเติมในการจดบันทึกข้อมูล ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรออกแบบแบบจดบันทึกข้อมูลที่เกษตรกรสามารถเรียนรู้ได้ง่าย ไม่ซับซ้อน และต้องอยู่บนพื้นฐานของการจดบันทึกเดิมของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะข้างต้นเป็นเพียงวิธีการเบื้องต้นที่ช่วยให้เกิดความก้าวหน้าของโครงการการขอรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอคลองหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้การขอรับรองมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนจะได้รับการรับรองหรือไม่นั้น องค์ประกอบสำคัญคือ ตัวของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ต้องปฏิบัติตามหลักการจัดการป่าไม้อย่างถูกต้องสม่ำเสมอ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการที่ต้องคอยช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนเกษตรกรอย่างต่อเนื่องไปพร้อมกัน

เอกสารอ้างอิง

- การยางแห่งประเทศไทย. 2559. ข่าวประชาสัมพันธ์ การยางแห่งประเทศไทย. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.rubber.co.th/ewt_news.php?nid=4360 (18 กันยายน 2561).
- พนัสพล โกศิยาภรณ์. 2561. รายชื่อผู้เข้าอบรมการปลูกสร้างสวนยางอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC [สัมภาษณ์]. 17 กันยายน พ.ศ.2561
- มัลลิกา มุกดา. 2557. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีในการปลูกยางพาราของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรื่องไร อินทรากอง. 2557. ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับภัยพิบัติทางการเกษตรในตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิน พันธุ์พินิจ. 2554. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2561. สถิติยางพารา ปี พ.ศ.2559. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.oae.go.th/view/1/ถาม-ตอบ/TH-TH>